

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙСКИЯ

Брой 21 • год. ХСV • 20 ноември 2015 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

КОМУ Е НУЖНА ВОЙНА СРЕЩУ ПАМЕТНИКА НА АНТИМ I?

Писмо-обръщение на СТДБ до Вселенския патриарх

У нас гостува Вартоломей I, архиепископ на Константинопол – новия Рим, и Вселенски патриарх, който бе удостоен с почетното звание „доктор хонорис кауза“ в големия салон на БАН и с орден „Стара планина“, който му бе връчен от президента Росен Плевнелиев.

На 9 ноември 2015 г. Съюзът на тракийските дружества в България връчи писмо-обръщение на Вселенския патриарх Вартоломей I. Писмото, подписано от председателя на СТДБ Красимир Преманов, е във връзка със спора около паметника на Екзарх Антим I в църквата „Св. Св. Константин и Елена“ в Одрин. В писмото се казва:

„Ваше светейшество, Съюзът на тракийските дружества в България (СТДБ) е независима, непартийна и неправителствена патриотична организация, която изразява интересите на около 1,5 милиона българи, живеещи в тракийския регион, сред които са и потомците на бежанците от Източна Тракия и Мала Азия. Главните цели на дейността му са свързани с популяризирането на тракийското културно и историческо наследство, защитата на човешките и имуществените права на тракийците и техните потомци, съхраняване на родовата памет на бежанците,

поддържането на добросъседски отношения с балканските и славянските народи, защита на християнската вяра и православно единство.

Днес, за стотиците хиляди последници на прогонените от Източна Тракия българи посещението на възстановените през последните години български църкви в Одрин, особено по време на големите християнски празници, остава единствената връзка с историческите им корени и израз на тяхната християнска вяра и родова памет. Ето защо ние, тракийци, дълбоко се вълнуваме от възникнал през последните години спор за мястото на паметника на Екзарх Антим Първи, родом от Източна Тракия (Лозенград,) който понастоящем се намира в двора на възстановената църква „Св. Св. Константин и Елена“ в Одрин.

Паметникът бе изграден и поставен там по идея и със спомоществователството на нашия съюз. При осъществяването на тази инициатива от страна на предишното му ръководство очевидно са допуснати непреднамерени процедурни нарушения. Въпреки това ние вярваме, че решаването на възникнал проблем не бива да дава повод за нови недоразумения. Премахването или преместването на паметника от настоящото му мес-

тоположение би се изтъквало от стотиците хиляди потомци на тракийски българи, които се включиха във всенародната акция за изграждането му с доброволни средства, като посегателство към тяхната история и памет и би породило нежелателни негативни чувства както у тях, така и сред широката българска общественост. А ние искрено държим на православно единство и разбирателство в духа на постигнатото през 1945 г. помирение между Българската църква и Вселенската патриаршия с акта на вдигането на схизмата между тях.“

Посещението на вселенския патриарх Вартоломей I предизвика и негативни реакции в обществото. В словото си вселенския патриарх се обръщаше към дядо Неофит с Ваше Блаженство, вместо с Ваше Светейшество. Искаше да покаже, че за Цариград българската църква все още е екзархия, а не патриаршия. Не случайно българските владици бойкотираха общата снимка след церемонията в президентството. Всички бяха скандализирани от искането на Вартоломей България да върне на Гърция реликви и ценности, които били „загребени“ от нашите войски по време на двете световни войни. Дано остане поука от това скандално посещение с щедро раздавани отличия, че не трябва с лека ръка да се „харчи“ свещения орден „Стара планина“. А от позицията ни за паметника на Екзарх Антим Първи няма да отстъпваме, защото сме убедени, че тя е честна, откровена, справедлива и дипломатична. И войната срещу паметника на първия български екзарх е война срещу православието.

СЕГА Е МОМЕНТЪТ ЗА АБОНАМЕНТА!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙСКИЯ

„ЗЛАТЕН ВЕК“ ЗА ВАЛЕНТИН СТАРЧЕВ И КАЛИНКА ЗГУРОВА

Авторът на паметника на Петко войвода на Алеята на Гарабалдийците в Рим известният скулптор Валентин Старчев и изтъкнатата странджанска певица Калинка Згурова бяха сред именитите творци, отличени със „Златен век“ на Министерството на културата по случай Деня на народните будители – 1 ноември. Сред наградените с „Златния век“ бяха писателят акад. Антон Дончев, преподавателят по актьорско майсторство проф. Атанас Атанасов, актьорът Николай Николаев-Коко, скулпторът Борис Гондов, Вера Анкова – генерален директор на БНТ, Максим Минчев – генерален директор на БТА, Дилиана Димитрова, главен редактор на „Площад Славеиков“ и телевизионната журналистка Петя Тетевенска. Церемонията по награждаването се състоя на 30 октомври. Най-високото и най-престижно отличие на Културното министерство се присъжда на хора на духа за големия им принос в развитието на българската култура.

Странджанският славеи Калинка Згурова има записани 300 песни в БНР и Балкантон, тя и днес продължава да работи за запазването на песенния тракийски фолклор. Калинка Згурова е и активна общественичка, член е на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България.

Нашиите представители в местната власт

БЪЛГАРСКАТА ДУША НА КРИМ

ТОДОР КОРУЕВ,
СПЕЦИАЛЕН ПРАТЕНИК

„Българските срещи“ в Крим станаха традиция. И този фестивал, превърнал се в ярко събитие в културния живот на република Крим, вече пише своята история. Началото е сложено през 2006 г. В Българския културен център „Извор“ на бул. „Ленин“ в Симферопол Полина Станева ни показва дипляни и снимки от предишните

Фестивал в Севастопол и Ялта организираха сънародниците ни

пет фестивала. Виждаме вцепрезидента Ангел Марин – бил е на българските празници в Ялта тук през 2007 г., разглеждаме фотоси от изложбата „Колоритът на българските цветове“ в Севастополския художествен музей, от концертите с нашенски песни и танци, изпълнявани от кримските българи и от гостите, от спортните състезания. Новото в тазгодишния шести фес-

тивал „Български срещи“ е, че за първи път той се прави след референдума, с който Република Крим се присъедини към Руската федерация, казано иначе след като Крим е в Русия, и е Русия. Където му и мястото, а това се усеща още с първия досег както с историята на Кримския полуостров, така и с неговите обитатели.

Българите в Крим не само знаят своите корени, но съхраняват ревниво традициите и фолклора си.

Продължава на 4-5-а стр.

НАШИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ В МЕСТНАТА ВЛАСТ

ПК „Тракия“ отстоява приоритетите, обединяващи тракийци като част от българския народ – защитава историческата истина за съдбата на Източна и Беломорска Тракия и брани интересите на тракийските бежанци, малоазийските българи и на техните потомци. Тези приоритети са и в основата на тяхната организация – Съюза на тракийските дружества в България, създадена преди 119 години с активното участие на националния ни герой Капитан Петко Войвода.

Изхождайки от мажоритарния характер на представителство в местната власт на изминалите избори ПК „Тракия“ използва всички позволени от Из-

борния кодекс форми на участие – самостоятелно, в местни коалиции, инициативни комитети на независими кандидати, подкрепя на кандидати от други политически партии, като на свое заседание прие **Принципи за възможно коалиционно партньорство или подкрепа:**

ПК „Тракия“ е отворен за партньорство със всички политически сили, които припознават платформата на ПК „Тракия“ за местните избори – 2015 г. и са готови да защитават интересите на тракийци на местно и национално ниво.

Исключение правят партии, основаващи се на малцинствен или верски признак, каквато за

нас е ДПС.

В съответствие с горното Централното ръководство на Политически клуб „Тракия“ издигна и подкрепи кандидатури на личности, приемащи платформата на ПК „Тракия“ за изборите като своя и ангажиращи се с прилагането ѝ в практика. След двата тура проведени на 25.10 и 01.11.2015 избраните кандидати са както следва:

Самостоятелно участие на ПК „Тракия“

Община Суворово:
с. Левски – кмет Любомир Михайлов – избран на I тур;
Община Полски Тръмбеш:
с. Павел – кмет Анка Личева – избран на I тур;
Община Маджарово – трима общински съветника: Димитър Мирков Стоянов, Димо Митрев Димов, Димитрина Йовчева Дангова;

Местни коалиции с участие на ПК „Тракия“

Община Гърмен – трима общински съветника: Рифат Хюсейнов Ходжа, Осман Вансов Узунов, Али Муслиев Господинов;
Община Карнобат – кмет Георги Димитров – избран на I тур и четирима общински съветника: Маргарита Стаматова – председател на Общинския съвет, Станчо Станков, д-р Пенка Златанова, Пенка Христова;
с. Венец – кмет Веселина Дякова – избран на I тур;
с. Церковски – кмет Стоянка Иванова – избран

на I тур;

с. Зимен – кмет Тодор Костов – избран на I тур;

Община Несебър – двама общински съветника: Георги Георгиев, Петър Хрусафов;

с. Тънково – кмет Христо Николов – избран на I тур;

Община Плевен – пет общински съветника: Антон Георгиев, Цветко Цветков, Бойко Тодоров, Емил Райков, Анжела Георгиева;

с. Тодорово – кмет Янчо Итов – избран на II тур;

Община Червен Бряг – кмет Данаил Вълков – избран на II тур и осем общински съветника: Тодор Иванов Тодоров, Петко Ивайлов Тодоров, Йотко Цветомилков Петков, Николай Георгиев Мишовски, Георги Максимов Георгиев, Петър Максимов Георгиев;

Ивайло Петков Иванов, Радко Стефанов Георгиев;
с. Бресте – кмет Атанаска Иванова – избран на II тур;

Община Своге – кмет Емил Иванов – избран на II тур и шест общински съветника: Цветослава Петкова, Венцислав Атанасов, Ива Митрова, Цветелина Славова, Марио Иванов, Михаела Андонова;

с. Зимевица – кмет Кирил Лозанов – избран на I тур;

с. Искрец – кмет Радослав Янчев – избран на II тур;

Община Ивайловград – четирима общински съветника: Стефан Танев, Йордан Араджиев, Стоян Димитров, Стефка Тамахярова;

Община Любимец – пет

общински съветника: Михаил Димитров Димитров, Дочка Димитрова Кючукова, Гергана Трифонова Караджонова, Петър Благоев Петров, Николай Атанасов;

Община Харманли – трима общински съветника: Красимир Кръстев Панчев, Маргарит Тодоров Петров, Светла Георгиева Василева;

Председатели на тракийски дружества избрани за общински съветници с листа на други партии

Тодор Ангелов – Бургас от листата на МК „АБВ за Бургас“;

Гено Пухов – Созопол от листата на ГЕРБ;

Василка Вангелова – Свиленград от листата на БСП;

Подкрепа на кандидатури за кмет, издигнати от други партии, коалиции или инициативни комитети

Община Гоце Делчев – кмет Владимир Москов (БСП) – избран на I тур;

Община Малко Търново – кмет Илиан Янчев (ГЕРБ) – избран на I тур;

Община Несебър – кмет Николай Димитров (независим) – избран на I тур;

Община Поморие – кмет Иван Алексиев (ГЕРБ) – избран на I тур;

гр. Ахелой – кмет Иван Георгиев (ГЕРБ) – избран на I тур;

Община Созопол – кмет Панайот Рейзи (ГЕРБ) – избран на I тур;

Община Суворово – кмет Павлин Параскевов (независим) – избран на I тур;

Община Полски Тръмбеш – кмет Георги Чакъров (независим) – избран на I

тур;
Община Медковец – кмет Венцислав Евгениев (БСП) – избран на I тур;

Община Пазарджик:
с. Дубровница – кмет Гурко Митев (БСП) – избран на I тур;

Община Асеновград – кмет Емил Караванов (БСП) – избран на II тур;

Община Брезово – кмет Радньо Манолов (БСП) – избран на II тур;

Община Първомай – кмет Ангел Папазов (СДП) – избран на II тур;

Община Садово – кмет Димитър Здравков (БСП) – избран на I тур;

Община Сопот – кмет Деян Дойнов (БСП) – избран на II тур;

Община Гълъбово – кмет Николай Колев (МК) – избран на I тур;

Община Казанлък – кмет Галина Стоянова (ГЕРБ) – избран на I тур;

Община Стара Загора – кмет Живко Тодоров (ГЕРБ) – избран на I тур;

Община Чирпан – кмет Кичка Петкова (БСП) – избран на II тур;

Община Попово – кмет Людмил Веселинов (МК) – избран на II тур;

с. Светлен – кмет Нешо Неделчев (независим) – избран на I тур;

Община Търговище – кмет д-р Дарин Димитров (ГЕРБ) – избран на II тур;

Община Маджарово – кмет Милко Армутлиев (независим) – избран на I тур;

Община Свиленград – кмет Георги Манолов (независим) – избран на I тур;

Община Тополовград – кмет Божин Божинов (МК) – избран на II тур;

Община Велики Преслав – кмет Александър Александров (БСП) – избран на II тур;

Община Смядово – кмет Иванка Николова (ГЕРБ) – избран на I тур;

Община Тунджа – кмет Георги Георгиев (БСП) – избран на II тур;

с. Генерал Индзово – кмет Галин Пантелеев (МК) – избран на I тур;

УСПЕХ ЗА ТОДОР АНГЕЛОВ

Бургаското тракийско дружество вече има свой представител в Общинския съвет на града. Тодор Ангелов, председател на тракийско дружество „Екзарх Антим I“ стана общински съветник, изпреварвайки кандидатите пред него, благодарение на преференциалния вот. „Радвам се, защото това означава, че съм заслужил доверието на бургаските граждани и най-вече на бургаските тракийци. Благодаря на всички, които повярваха в мен и гласуваха за мен“ – каза той. Тодор Ангелов е председател на тракийското дружество вече 2 години и показател за неговата работа е нарастването на членовете от 200 на 1200 души. Той обещава да продължава да работи активно за тракийското дружество и неговите членове, за младите и за града ни. Пожелаваме му успех!

ПОЗДРАВИ ЗА БЕСАРАБСКИТЕ БЪЛГАРИ

На 29 октомври т.г. председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов изпрати поздравителен адрес до г-н Антон Киссе – президент на Асоциацията на българите в Украйна по повод Деня на бесарабските българи. В поздравлението се казва:

Приемете моето и на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България поздравии по повод на Деня на бесарабските българи! 29 октомври е ден на съхранената и вечно жива историческа памет, на родолюбието и българския дух, които са оцелели през годините, макар и, по силата на чужда воля, далеч от географските граници на България. Това е ден за поклонение пред големите имена на бесарабски българи, които, завърнали се в България, са спомогнали за нейното освобождение, за нейната не-

зависимост, за укрепването и развитието на нейната държавност. Днес си спомняме за Александър Малинов, Олимпий Панов, Александър Теодоров-Балан, Иван Колев, Данаил Николаев, Димитър Агура и много други видни личности от величавата българска история. И за техния пример, който поколенията съхраняват и следват.

Докато децата ви пеят българските народни песни, рецитират българските поети, танцуват кършното българско хоро и честват българските народни празници, духът български ще е жив за следващите след вас.

Бесарабските българи не само са съхранили българската си национална идентичност и самосъзнание, но и многобройните си структури на българската общност в Украйна и Молдова – друже-

ства, общини, училища, читалища. И наш синовен свят дълг е да съхраним връзката си с тях, защото те са наши най-близки сънародници и неразделна част от българската нация.

Нека този празник, който благодарение на Асоциацията на българите в Украйна години наред се отбелязва широко в Бесарабия, се превърне в поредният пример за плодотворното сътрудничество между нашия съюз и бесарабските българи в Украйна.

Нека 29 октомври винаги ни обединява и ни напомня за примера на бесарабските българи – пример на безусловна вяност към Родината.

Бъдете живи, здрави и щастливи! И заедно да изграждаме нашето по-добро бъдеще и не забравяме никога нашето минало, а да го предаваме на деца и внуци!

■ Бесарабските българи празнуват

НЕЗАЛИЧИМА СЛЕДА В ЕНЕРГЕТИКАТА

КИРИЛ МОМЧИЛОВ

Навършиха се 115 години от рождението
и 50 години от смъртта
на член-кор. проф. инж. Яким Якимов

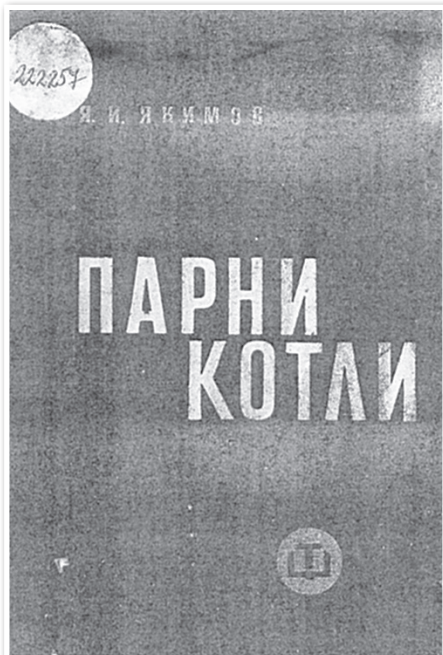
Член-кор. проф. инж. Яким Якимов

Не познавах професор Яким Якимов. Дойдох в София година след смъртта му, но знаех, че е от Странджанския край, роден на 8 юни 1900 г. в село Българско Алагюн (Богданово), Средецка околия. Пръв между първите ни странджанци-учени! Интересът ми към жизнения и творческия му път през годините не отслабна. Срещал съм се с негови приятели и ученици, водил съм не един и два разговора, ровил съм се в мемоарни книги, за да възкреса революционера и учения, с който тракийци трябва да се гордеят.

Детството и юношеството му като на всяко бедно селско момче е минало в недоимък. Бил отличен ученик, а като гимназист в Бургас – непримирим към социалната неправда. След националната катастрофа през 1918 г. разгръща антиимпериалистическа пропаганда: участва в демонстрация на гимназистите, която завършва със стълкновение с полицията, а през 1919 г. е един от организаторите на ученическите стачки против врангелисти, назначени за преподаватели в бургаските гимназии. Като член на партията в 1921 г. с диплом в ръка става учител в родното си село, поддържа тесни връзки с комунистите Тодор Грудов и Цвятко Радойнов от околийския център в Карабунар (Средец), учредява партийна група, събира храна за гладуващите от Поволжието в Съветска Русия. В дните на Септемврийското антифашистко въстание през 1923 г. ръководи селяните при завземането на граничната застава и склада за оръжие в село Текенджа (Граничар). Съден и лишен от правото да бъде учител, както и да заема каквато и да е държавна работа. През 1924 г. поддържа връзки и оказва помощ на Странджанската политическа чета с войвода Тодор Грудов.

За дейността на Яким Якимов като член на Военната организация на БКП съм записал спомена на Борис Симов (1901–1978), когото не веднъж посещавах в дома му на улица „Граф Игнатиев“ № 53. През 1924 г. от София бай Борис се преместил на работа в Созопол – отишъл на брега на морето, по собствения му разказ с „партийно поръчение да организира канал за прехвърляне по Черно море на нелегални другари в Турция и да създаде база за получаване на оръжие от братския Съветски съюз, с което да се снабдяват революционните чети, действащи след Септемврийското въстание“.

– Явката ни бе гостилницата на братя Власеви в Бургас. – спомня си Борис Симов. – Там се срещнах с един млад и енергичен другар. Той беше слаб, с леко наклонена на една страна глава, с продълговато сериозно лице, с остър волеви по-

глед. Облечен бе скромно, но чисто и спретнато. Когато излязохме с него на улицата, веднага след нас тръгнаха двама младежи. Обърнах внимание на моя придружител, че ни следят. Той спокойно и повелително каза: „Вървете! Те са наша охрана. Отиваме при Филип, той ни чака.“ Филип – нелегалното име на Владимир Зографов (15.2.1894 – 13.5.1925), е бил ръководител на Военната организация на партията в Бургаска област.

За участието си във ВО на БКП Яким Якимов през април 1925 г. е подложен на жестоки издевателства от бургаската полиция – от затвора е заточен на остров „Св. Анастасия“. По-възрастните читатели си спомнят филма „На малкия остров“, в който е пресъздаден подвигът на 43-мата политзатворници. Преди съдът да прочете смъртните им присъди, те организирали бунта и бяството на 29 юли 1925 г. от острова през Странджа планина в Турция. Борис Симов и Яким Якимов вървели рамо до рамо от първата им среща до края на земния им път...

– С Яким Якимов бях в една килия на бургаската полиция, на остров „Света Анастасия“, в затворите на Лозенград и Цариград, в една стая живяхме на обществено в Одеса, след прехвърлянето ни в Съветския съюз. Той беше добър разказвач и увличаше слушателите. Умееше и добре да полемизира. Беше много начетен, с пъргава и логична мисъл...

Яким Якимов бил отличен математик. През есента на 1925 г. постъпил във Физико-математическия факултет на Одеския университет, от който го изпратили да следва в Политехническият институт в Ленинград. Като студент в Механичния факултет бил сти-

пендиант на завод „Красный путиловец“ (днес „Киров“), а след дипломирането си младият инженер по парни турбини постъпил на работа – бил конструктор, началник на конструкторския отдел, главен конструктор на завода, директор на Вечерния котлотурбинен институт. Дипломната му работа „Проект на турбина с мощност 25 000 киловата“ сама подсказва насочването му като конструктор на парни турбини и механизми към тях. Мястото не ми позволява да пиша за изявите му в годините на Отечествена война, но не мога да не посоча изобретенията му „Нови конструкции на парни турбини, пригодени за монтиране на ескадрени миноносци“ (1941–44), както и дейността му в Урал и Сибир за нормалната работа на енергийното стопанство на новите заводи, чието производство било от особена важност за фронта...

Инженер Яким Якимов се завръща в България през първата година след Девети септември и е привлечен като съветник-референт в сектор „Индустрия“ при Върховния стопански съвет на Министерския съвет. Проучва енергийното стопанство на страната, възможностите за неговото разширение и модернизиране. Заема ръководни длъжности в промишлеността – главен директор на АД „Гранитоид“ (1945–48), директор на ДИО „Машиностроене“ (1948–49). Избран е за доцент в Държавната политехника – София (1948), основател и ръководител на катедра „Парни котли и горивна техника“ (1948–65). Бил е заместник-ректор на Държавната политехника (1951–53) и ректор на Машинно-електротехническият институт (1960–62). Професор Яким Якимов бе избран за член-кореспондент на БАН в 1961 г.

Непосредствено след смъртта му академик Ангел Балеви (1910–1997) написа: „За първи път видях Яким Якимов във Върховния стопански съвет. През времето, когато той беше директор на „Гранитоид“, ние се сближихме. Допаднахме си един на друг – разбира се, отначало като колеги, които обичат техниката и имат еднакви разбирания за нашето техническо развитие. Истински се сприятелихме, след като той стана професор в МЕИ.“

Яким беше забележителен инженер – човек с богат професионален и житейски опит. В кратък период от време той стана един от стълбовете на нашето висше учебно заведение. Създаде с го-

лям замах лаборатории и издигна равнището на завежданата от него катедра. Той истински обичаше работата си и се радваше на проявяващите се способни и чисти млади хора – той, зрелият, строг мъж – някак си по детски, с възкличания и светнали очи. И напротив, виждал съм го как просто страдаше, когато влизаше в контакт с некадърници, нахалници и карьеристи. И той умееше така да ги погледне, така да им каже спокойно и студено няколко думи, че те „си излизаха мокри“, както той се изразяваше.

Яким беше сложна натура. И струва ми се, че малко хора успяваха да го разберат – да вникнат в неговата дълбока същност. Прикрита от външната привидна суровост на строг и изряден във всяко отношение човек, в него се таеше дълбоко човешка душевна мекота. Нещо, което особено много ми допадаше у Яким, беше неговото изключително тънко чувство за хумор, отразяващо богата душевност. С особено удоволствие съм го наблюдавал при създадени от други хора драматични ситуации как застава в позата на човек, който вярва и приема всичко сериозно, докато очите му святкаха и се смееха, а устата му трепкаше от трудно задържан смях. А след като оставахме сами, той прихваше да се смее и викаше: „Гледай го, гледай го! Виж какви ги приказва и мисли, че не виждам през него и му вярвам!“ А той умееше „да вижда през хората“.

Аз обичах този човек заради неговата богата душевност, заради стремежа му някак свенливо да прикрива истинската си същност – нещо характерно за хора, много преживели и много изстрадали, и заради това, че той умееше да бъде верен и предан приятел. Със смъртта му аз загубих именно такъв приятел, нашата техника – един изтъкнат професор и инженер, а нашето общество – един голям гражданин.

В Машинно-електротехническият институт проф. Яким Якимов четел лекции пред студентите до края на живота си по парни котли, парни и газови турбини, горивна техника, топлосилови централи, кондензационни уредби, автоматично регулиране и автоматизация на топлинни процеси. Той е основоположник на системните научни изследвания у нас в областта на топлоенергетиката, по специално на процесите на изтичане през лабиринтови уплътнения и автоматизация на енергетични обекти. Инициатор е за изследване на възможностите за изгаряне на нискокачествени горива в България и на

инженерни проекти, свързани с реконструирането на промишлените котли от слоево прахово горене. Автор е на повече от 30 публикации в нови за страната научни направления, три учебника – „Парни котли“ (1956), „Топлосилови централи“ (1960) и „Автоматично регулиране на процесите в електроцентралите“ (1963).

За своя учител като студент и учен разказва известният в миналото професор и стопански ръководител член-кор. проф. Никола Тодориев (1927–2005): „Първата ми среща с професор Якимов беше първата лекция по парни котли и горивна техника. От този момент – 1950 година до неговата смърт съм бил негов студент, а по-късно и негов сътрудник. Авторитетът на професор Якимов беше голям, създаден от интересните лекции, от ясното виждане на мястото на бъдещия инженер-топлотехник, от ясения му поглед върху развитието на топлоенергетиката у нас и от цялата му научна дейност, насочена изключително към нашите конкретни условия. За втори път той беше мой учител в годините на съвместната ни научна дейност, плод на която са десет публикации.“

Сдържаността и сериозността на професор Якимов караше някои хора прибързано да смятат, че той е студент и затворен човек... Този човек имаше голямо сърце, готово да помогне на всеки. Не мога да забравя башинските му грижи към мен при едно мое заболяване на очите, свързано с опасност да загубя зрението си. Ежедневният му интерес към здравето ми, вниманието му не само към мене, но и към семейството ми и досега смятам като един от решаващите фактори за оздравяването ми...

Научните изследвания и трудове на проф. Якимов по проблемите на автоматизацията на топлинните процеси и управление на генериращи мощности, публикувани в наши и чуждестранни списания, не са загубили значението си и днес. Трябва да се знае още, че ученият активно е участвал в приемането на проектите за термичните електроцентрали в комплекса „Марица-изток“ и с голям интерес следи изграждането на ТЕЦ „Първа комсомолска“ (1957–64) – днешната ТЕЦ-1, както и на ТЕЦ – 2 (1962–69), където за пръв път се осъществява изгаряне на високопепелни и високовлажни лигнитни въглища.

С внезапната смърт на проф. Яким Якимов (19 януари 1965 г.) българската техническа наука загуби един от най-изтъкнатите си енергетици, който остави незаличима следа в индустриалната карта на България.

Продължение от 1-а стр.

Наши сънародници живеят тук от 210 години, повечето са от Странджа и Източна Тракия. Те пазят своята идентичност. Били принудително изселвани през сталинските времена, мнозина са се върнали, други – не, а от Бесарабия тук са се преселили други българи. Заедно те под крилото на кримското републиканско дружество на българите „Паисий Хилендарски“ поддържали родния дух, традициите, фолклора и езика, докато Крим бе в Украйна. Сега дружеството е в ново качество, прерасна в Регионална българска национално-културна автономия на Република Крим „Паисий Хилендарски“. Тя е организаторът на тазгодишните „Български срещи“, които се състояха от 5 до 9 ноември. Съюзът на тракийските дружества в България, който има дългогодишни връзки с българите в Крим, изпрати като свои представители на фестивала проф. Ваня Добрева, проф. Иван Маразов и редактора на вестник „Тракия“ Тодор Корув. За празниците тук пристигнаха и проф. Милчо Василев, ректор на Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство – Пловдив, етнологът доц. д-р Николай Ников, доктор по музикално и танцово изкуство, журналистът Исак Гозес, Дочо Шипковенски и Черньо Чернев, пратеници на неправителствени патриотични организации, представители на бизнеса.

Фестивалът започна с молебен за единението на славянските и православните народи в Владимирския събор, знаменитата катедрала в Херсонес Таврически. След като прочетете по-нататък, ще се убедите, че изборът божествени-те благословения да бъдат отправени тъкмо от този Божи храм не е случаен. Владимирският катедрален събор – православен храм на Московския патриархат в Херсонес, на територията на Гагаринския район на Севастопол (в града има още един храм на името на Великия княз Владимир Святославович) е свързан със съдбоносно за цяла Русия събитие. По църковни предания и най-важното по исторически свидетелства кръщението на Великия княз е станало през 988 г. в Херсонес, или Корсун.

Естествено било да се увековечи мястото на покръстването на равноапостолския княз Владимир, идеята узрява и на 23 август 1861 г. се прави тържествената копка на бъдещия храм в византийски стил в присъствието на Александър II. Строителството продължило 15 години. По време на Отечествената война Свя-

то-Владимирският събор е разрушен. Макар и бавно бе върнат блясъкът на храма, в който има и удивителна живопис, монументални композиции и изписани иконостаси.

След литургията гостите и участниците във фестивала разгледаха националния резерват „Херсонес Таврически“, който е в списъка на ЮНЕСКО за световното културно наследство. Най-нетърпелив в „екскурзията“ бе проф. Иван Маразов. Причината: като студент в Ленинград, той е бил на стаж в Херсонес и е участвал в разкопките, копал е, както се казва разговорно. И сега беше нетърпелив да открие мястото, където се е раждал археологът в него. И наистина го откри, но трябваше дълго да „бродим“ сред разкопките, тъй като десетки години тук се е „копало“ – година след година из под многовековните пластове са „изниквали“ все нови и нови улици и домове, площи и храмове на древния град. Първите разкопки започват през 1827 г., когато е основан и град Севастопол, а музеят е на 120 години. Херсонес е създаден като древногръцка колония 422/421 г. преди новата ера и хилядолетното му съществуване е свързано с Древна Гърция, Древен Рим и Византия. Дълга на читателите още едно пояснение: „херсонес“ от старогръцки се превежда като полуостров, а „таври“ се наричали обитателите на близките планински масиви, принадлежащи към войнствено племе, оттам и „таврически“.

Преди да започне кръглата маса в конферентната зала „Адмирал“ на хотел „Бест-Вестерн-Севастопол“, чиято

тема бе „Покръстителите Свети Борис и Свети Владимир“, участници и гости на фестивала поднесоха цветя и венци пред паметника на светите братя Кирил и Методий в Севастопол.

Първият фестивал „Български срещи“ беше в Севастопол и решихме, сега, когато сме вече в Руската федерация, също да започнем фестивала от знаменития град-герой, каза на откриването на кръглата маса Иван Абаджер, председател на регионалната българска национална автономия „Паисий Хилендарски“ и на организационния комитет на фестивала. Той припомни как преминаха предишните фестивали „Български срещи“, а така също разказа и за срещата си в Ялта на 17 август т.г. с Владимир Путин, на която са обсъждани нови възможности чрез националната културна автономия да се използва народната, културната и деловата дипломатия за разширяване на взаимовръзките между страните и как българската диаспора в Крим може да допринесе за развитието на отношенията с България. Срещата бе показана на екран. Иван Абаджер изказа съжаление, че българи от

БЪЛГАРСКАТА

Украйна и Молдова не намериха мъжество да участват във фестивала.

Дойде време за приветствията, ритуал, който изглежда прекалено официализиран, но и е знак за признание с проекция в бъдещето.

„Българите се явяват неотделима част от многонационалното кримско общество. Регионалната българска национално-културна автономия, която носи името на големия просветител Паисий Хилендарски е една от най-авторитетните и влиятелни организации. Тя извършва огромна работа, насочена към запазване на духовните национални традиции на българите в Крим, но и за поддържане на националното съгласие. Българите живеят в Крим повече от два века, вашите трудолюбиви предци заедно с другите народи превърнаха Крим в прекрасен край на градини и лозя.“ – се казва в поздравителния адрес на премиера на Република Крим Сергей Аксенов, който пожела успех на

ва: „Вярвам, че в дните на родолюбивия форум участниците и гостите на фестивала за пореден път ще имат възможност не само да се насладят на богатата празнична програма, да участват в дискусии, посветени на историята на прабългарите, но и да обменят мнения и опит за съхраняването на богатите културно-исторически ценности и паметта на миналото. Защото в съвременния свят приятелството и свободният обмен на духовни ценности между народите са най-сигурната гаранция за мирно и щастливо бъдеще, за просперитет и благополучие. Вашите постижения топят всяко българско сърце и са основателен повод за високо самочувствие и гордост на всеки един от нас. Затова ви уверявам, че в лицето на българския парламент винаги имате подкрепа и съпричастност за всяко ново благородно начинание.“

С голямо въодушевление бе посрещнато приветствието на Негово светейшество Неофит – патриарх Българ-

макар и далеч от географските граници на България, да надграждаме и развиваме нашите взаимоотношения, опирайки се на общите ни корени, взаимната подкрепа и уважението. Вие пазите спомена за непреходния смисъл на общата история, култура и религия и в този смисъл говорят душата и сърцето, а по-истинска емоция от това няма.“

Прочетено бе приветствие и на Съюза на тракийските дружества в България, който има дългогодишни отношения с българските дружества в Крим. (Приветствието публикуваме отделно.)

Първият доклад по темата за двамата велики покръстителите бе на иеромонах Михаил Григоров „Княз Владимир – цивилизационен избор на Русия“. Ораторът изтъкна, че княз Владимир, след като разбира, че славянските племена не могат да живеят единно с езическата си религия, намира истината в християнството. Направеното преди повече от хиляди години от великия княз Владимир замени духовната матрица на Русия, благодарение на което стана едно от политическите преобразования в историята на човечеството и в това е гениалността му. Москва се превърна в сърце на православието, което бе защитено от такива велики личности като Ал. Невски, Дм. Донски, Дм. Пожарски и др. Изборът на великия княз Владимир днес е и съвременният избор на Русия.

Татяна Янаева – учен-изследовател от „Херсонес Таврически“ изложи в доклада си всички аргументи „за“ и „против“ версиите за мястото на кръщението на княз Владимир. И убедително доказа къде се е покръстил князът – в Херсонес и точно в коя базилика. А Лариса Моденкова от Москва, кандидат на филологическите науки, прикова присъстващите с доклада си „Славянската тема в творчеството на княгиня З.Е. Волконска „Сказание за Олга“. Имаше нещо много интригуващо, защото Олга с християнско име Елена е съпруга на княз Игор и внучка на княз Борис I Покръстител. Авторката Зинаида Волконска е писателка, съдържателка на литературен салон.

По-късно дискусиата, без да е изоставила темата за покръстването и покръстителите, се насочи към връзката на общото минало с днешния ден, към ролята на православието като обединяващ елемент на отношенията между България и Русия..

Проф. Ваня Добрева е спрян на българското духов-

фестивала. В него изрично се подчертава, че указът на президента за реабилитация на депортираните народи открива нова страница за българската общност в Крим. Приветствието бе прочетено от Дмитрий Полонски, първи заместник председател на Министерския съвет на Република Крим.

В приветствието на Цеца Цачева, председател на Народното събрание се каз-

ски и митрополит Софийски „Всички ние в родината на вашите предци България, с радост и вълнение следим случващото се сред вас, както и сред всички наши братя по вяра и род, които живеят в диаспора, и приветстваме всяка ваша изява и инициатива, насочена към обогатяване на вековното наследство на нашата обща народностна и духовно-културна история, както и към укрепването на братските връзки, които не могат да бъдат нарушени нито от разстояния, нито от граници.“ В края на приветствието си Негово Светейшество пожелава Божието благословение и Неговата велика милост да бъдат над всички нас!

Председателят на Националния съвет на БСП Михаил Миков изпрати приветствие, в което четем: „Особено значение на фестивала се придава и от възможността,

ДУША...

но пространство и неговите значещи елементи, каквито са контактите и пресичанията, които съставляват същината на културната памет. И както, независимо от конюнктурата – политическите ситуации, свидетелстват за основополагащите начала на общославянската ни същина. Тепърва в съвременната епоха ще преоткриваме и оценяваме значението на историческите явления, очертали контурите на славянската общност чрез фокус върху въпросите като създаването на славянската азбука от светите братя Кирил и Методий, покръстването на българите от княз Борис Михаил, написаната от Паисий Хилендарски „История славянобългарска“, делото на българския просветител и книжовник Софроний Врачански. По-нататък проф. Ваня Добрева разглежда делото на акад. Дмитрий Лихачов, който изследвайки началата на руската култура, обръща специално внимание върху българската литература и нейното старо българско летописание. Акад. Лихачов определя България като люлка на славянската цивилизация, като културно чудо на Средновековието, като държава на духа.

Теорията на акад. Лихачов за „държавата на духа“ събуди дискусия, в която се роди много съмнения дали днес България може да се нарече така. Проф. Олег Габриелян и проф. Татяна Сеношкина от Кримския федерален университет насочиха разговора и към понятия като „славянски цивилизация“, „православна цивилизация“,

за ролята на държавните граници, за противоречията между поколенията, за народната дипломатия и др. Андрей Мальгин, директор на Централния музей „Таврида“ в Симферопол повдигна кардиналния въпрос: „Ще бъде ли Черно море остров на спокойствието?“. Той вижда връзките между Крим и България в религиозната близост, в културната близост и в териториалната близост по Черно море.

Доц. Николай Нинов изненада всички със своя доклад за връзката между езическото и християнското

днес ни следва. Той говори за общността между скити и траки не само в пресичанията им в политическите отношения, но и в изкуството, епоса и царската идеология. В дискусията изрази съжаление, че руският език в България все повече се превръща в знак от миналото, но както проф. Маразов, така и учените от Крим са оптимисти, че е невъзможно българската култура да се откъсне от руската.

В края на кръглата маса чухме гласовете на представители на други регионални национално-културни автономии – немската, еврейската, гръцката, арменската. В Крим живеят 175 националности, и българската е една от големите. Всички изказали си високо изтък-

■ На молебена във Владимирския катедрален събор

в традициите на българите. Етнологът тръгна от тропицата сол, вино и хляб, за да акцентира върху мястото на солта в бита, обичаите и митологията и направи демонстрация като поръси присъстващите със сол, за да ги огрее слънцето, както са правили древните. Проф. Иван Маразов в доклада си се спря на модела варварство-цивилизация, който е установен още от древните гърци, чиято надменност и

наха приноса на българите за развитието на Република Крим, високо оцениха инициативите на българската автономия и нейния ръководител Иван Абаджер.

На 7 ноември, който в Русия е ден на народното единство, фестивалът продължи в Ялта. Площадът пред паметника на Ленин на крайбрежния булевард сякаш бе „побългарен“ – населен бе с български народни носии. От дефилето, което

■ Кръглата маса започва

представиха млади българчета от Крим, събралото се множество се запозна с особеностите на българското народно облекло. И накрая се люшпа нашенско хоро.

А привечер в знаменития Ялтинския театър, който носи името на Чехов, и е свързан с такива личности като Горки, Бунин, Куприн, Рахманинов, Есенин, Шелляпин, се състоя концерт на българските художествени колективи, певци и танцьори от Крим. Празнично украсената зала бе пълна и присъстващите бурно аплодираха изпълнителите. Песенният празник започна с песента „Мама ми купи днес“, която изпълни сълнчеве дете – малката Алена Стоянова. Заслужава да споменем героите на вечерта: танцовата труппа „Слънчице“ от Евпатория, певицата Мария Симикич, певецът Петър Петков, триото народни певци с акордионист от с. Кирички, Кировски район, джазвокалите на Аркадий Журавльов, танцовият ансамбъл към Университета за култура и туризъм, ръководен от Людмила Сиделникова, очарователната водеща Искра Баркова. Но най-възторжено и с много бисове бе посрещнат академичният ансамбъл на

Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в Пловдив. Ансамбълът бе представен от ректора на Академията проф. Милчо Василев, който дори пъх едно с шестимата музиканти, всичките преподаватели в Академията и изкусни майстори на инструментите си, Те направиха музикална разходка със свирни, песни и мелодии сред многото фолклорни области на малка България. Кримските българи, които бяха в залата, няма да забравят този концерт, който завърши с хоро, тръгнало от залата и простряло пред театъра.

На следващия ден в хотел „Ялта-Интурист“ Вадим Майко, доктор на историческите науки, директор на Института по археология в Крим, разказа за българската следа, която личи в многото археологически паметници, свързани с Велика Кубратова България и прабългарските селища (VI–XI в.). В своето изложение той се спря на археологическите сведения за протобългарите, прабългарите на територията на Крим. Прабългарите са възприели много от византийската култура, те подражават на византийците, към 9 век те вече са християни, но имат и своя

идентичност. Видя се, че руските учени знаят много за живота на протобългарите – показваха ни погребения, каменните им домове, храмовете им, оръдия на труда, амфори, конни снаряжения, монети, елементи от костюми и украшения. Вадим Майко изказа съжаление, че вече няма съвместни експедиции в Крим – в предишните години са работили много добре с Шуменския и Великотърновския университет, с музея във Варна.

Фестивалът завърши с показване на филма „Святой адмирал“. Филмът е сниман в Русия, Украйна, България, Турция, Италия и Англия, където са показани победоносните места от похода на Руския флот, командван от адмирал Ушаков, провъзгласен за светец. Сценаристката Валентина Генкова разказа за своята идея и как тя е осъществена. Тя е родена в Мордовия. Но и тук има българска връзка – тя е българска снаха и работи в БНР.

Отминаха красивите, смислени и полезни дни на Шестия фестивал „Български срещи“, остана само горчивината, че отсъстваха българите от Молдова и Украйна. Дано облаците да се разсеят и догодина да се събрат всички в Крим.

СТДБ подкрепя единението на българите по света

Съюзът на тракийските дружества в България изпрати приветствие до участниците в Шестия международен фестивал „Български срещи“ в Република Крим, подписано от Красимир Преманов, председател на СТДБ. В приветствието се казва:

„Приемете моите и на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България сърдечни поздравии по повод на Шестия международен български фестивал „Български срещи“!

Като най-голямата и влиятелна гражданска патриотична организация нашият съюз винаги е подкрепял укрепването на приятелството, взаимното разбирателство и проникновение, на духовното единение на българите от всички краища на света. Ние дълбоко вярваме, че България е

там, където има и един наш сънародник, защото защитата на българщината и на българите извън пределите на страната, поддържането на добросъседски отношения с балканските и славянските народи е наш основен принцип.

УВАЖАЕМИ СЪНАРОДНИЦИ,

Ние особено ценим вашите усилия и постижения за осъществяване на широк информационен, научен, културен и духовен взаимнообмен между българите от всички страни, от страните от ОНД, за утвърждаване на общия славяно-православен и културно-цивилизационен модел на развитие в съвременния многополюсен свят и усилията на българската общност да допринесе за просперитета на държавите, в които живеят. От особено значение

е стремението на българите да съдействат за взаимно уважение между славянските страни и между Русия, Беларус, Украйна и страните от ОНД.

Приветстваме ви за вашите досегашни успехи в областта на стимулирането и създаването на условия за разширяване на академичните връзки между университетите, на културното развитие, за съхраняването на българската памет, за активизирането на икономическите и междурегионалните връзки между нас.

При осмислянето и интерпретацията на историческото минало СТДБ винаги е подчертавал ролята на руските войни-освободители и тяхната героична саможертва за свободата на България. Като гражданска организация съюзът ясно и последовател-

но е изтъквал и настоявал за пълноценното възстановяване на традиционните връзки и обогатяване на съвременните активни дългосрочни проекти между двете братски държави в икономическата, духовната и културната сфера.

Позволете ми да благодаря на нашите домакини от Кримското републиканско българско дружество „Паисий Хилендарски“ и българската културна автономия в лицето на неговия председател г-н Иван Абаджер и нека тази инициатива все повече се развива и разширява.

От мое име и от името на Съюза на тракийските дружества в България ви пожелавам крепко здраве, енергия и сили, за да осъществите всички свои замисли и намерения.“

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛЕН И НАВРЕМЕНЕН ТРУД

ЗАПЛАХИТЕ НА ПРЕДАТЕЛСКАТА ПОЛИТИКА

За книгата на Веселин Божков

„Епохата на Кемал Ататюрк и трагедията на България“

О.Р. ПОЛК. ДИМИТЪР ВАНДОВ,
ДОКТОР ПО ИСТОРИЯ

С интерес прочетох деветата поредна книга на о.р. полк. Веселин Божков, озаглавена „Епохата на Кемал Ататюрк и трагедията на България“ (430 страници).

Авторът е юрист, роден е Лудогорието. Бил е прокурор в Силистра, по-късно е назначен в органите на ДС и в продължение на 27 години е на ръководна длъжност в нашето контраразузнаване против Турция. Той познава отлично цялостната подривна и шпионска дейност на Турция против България.

Основни източници за написването на книгата са разсекретените документи на българското военно контраразузнаване, ДС и полицията за периода от Освободителната война досега. Документацията е обилна, достоверна и по категоричен начин доказва, че от Освобождението до наши дни всички турски правителства водят тотална разузнавателна и подривна дейност против България с цел Родината ни отново да бъде потурчена или на част от нейната територия да бъде създадена Турска република по подобие

на тази в Кипър.

Авторът подробно разглежда ролята на Ататюрк като голям турски държавник, който е определил и каква да бъде турската политика по отношение на България. Подчергани са големите заслуги на Ататюрк като забележителен революционер, който с помощта на Русия и СССР изгони интервентите от Турция, ликвидира Султаната и Халифата и създаде съвременната турска република. Наравно с това авторът документално доказва, че Ататюрк е бил сериозен геополитически враг на нашата държава. Неговата дейност и решения като военен разузнавач и командир, както и като политик и държавен глава, са оставили сериозни негативни следи в развитието на българо-турските отношения.

Изложените в книгата факти и документи показват, че всички български правителства след Освобождението до 1989 г. (с изключение на правителството на Васил Радославов) са водили активна контраразузнавателна работа против турското разузнаване на наша територия. Разкрили са и са ликвидирали стотици турски шпионски нелегални

организации и пропагандни центрове, арестували са и осъдили хиляди турски шпиони, запазили са териториалната цялост на България.

През последните 25 години обаче, в резултат на уродливо управление на безродници и национални предатели, никой не контролира изключително активната разузнавателна и подривна дейност против България. Турските разузнавачи в България вече се чувстват като у дома си... Тях никой не ги безпокои, те си имат и своя партия – антиконституционна и антибългарска, в Българския парламент. От създаването му през 1985 г. до наши дни ДПС си остава една по същество шпионска организация, която с помощта на всички български правителства след „промените“ от 1989 г. успя да изпълни поставените от турското правителство и от МИТ задачи. И се питам, защо ни е ДАНС, щом не контролира подривната дейност на Турция срещу България и защо за 25 години няма арестуван нито един турски шпионин?!

Посочените в книгата факти и документи показват, че съвременният неоосманнизъм под ръководството на

Реджеп Ердоган и с активното участие на ДПС и другите мюсюлмански партии и организации в България, както и с помощта на престъпни управници у нас, успяха да превърнат Родопите, Лудогорието и други райони с компактно мюсюлманско население и с българо-мохамедани, в турски автономни области и етно-религиозни анклавни. В тези райони обстановката вече е такава, че винаги, когато Турция реши, ДПС може да провокира събития, които ще ѝ позволят да се намеси и да обяви турска република.

Но да не забравяме, че турските държавници не са послушковци и шумутиги като нашите сега, и тях никой не може да ги спре да вършат онова, което е в интерес на държавата Турция. Като нищо българският достъп до Черно море може да бъде прекъснат и ние с нищо не можем да се противопоставим. Неслучайно, по искане на Турция и САЩ, нашата армия и органи за сигурност бяха ликвидирани.

Крайно време е нашите така наречени политици да осъзнаят заплахите от предателската си политика и да се поучат от турските политици

на патриотизъм и водене на последователна национално отговорна политика. Навярно разглежданата книга може да

им бъде в полза, но те едва ли четат. Защото и без да четат, знаят как да грабят и да предателстват. (в., „Нова зора“)

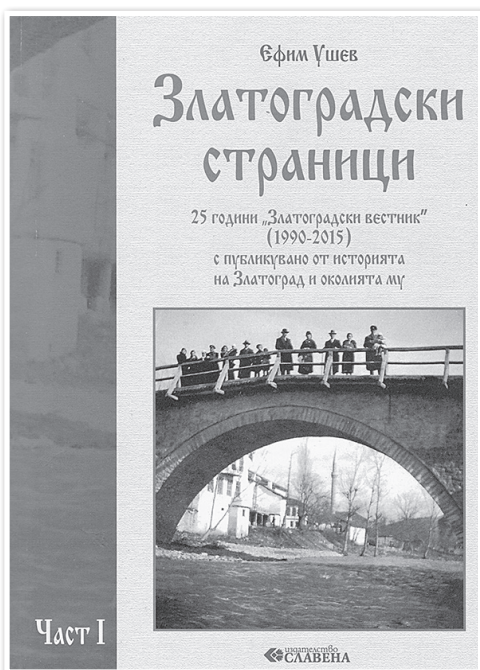
ИСТОРИЯ, СЪБРАНА В „ЗЛАТОГРАДСКИ СТРАНИЦИ“

ТОДОР КОРУЕВ

Още една книга за родолюбиви читатели обогатява литературата за Златоград, Родопския край и Тракия. Това е сборникът на Ефим Ушев „Златоградски страници“, който е посветен на 25-ата годишнина на „Златоградски вестник“ (1990-2015) и съдържа публикуваното във вестника от историята на Златоград и околната му. Когато Ефим Ушев се заровил в течението на вестника, бил поразен от събрания се исторически материал. За да напише в увода на книгата: „И резултатът е настоящият сборник, разпределен и структуриран в съответните раздели на търкалящата се през вековете златоградска история – от най-старите сведения за поселищен живот в региона, без да са пропуснати кой знае колко от „страниците“ на всеки етап историческо време; резултат, след който вече нямаме право, а и трябва да се забрави онази „предателска“ местна фраза, че, видите ли, Златоград бил единственият град в страната, който си нямал написана история, докато всяко селце и паланка си имала... Без да се осъзнава сякаш, че след като са издали веднъж „брошурата“ си, тези градове и паланки вече едва ли имат какво повече да добавят към нея.“

Сборникът разказва и за революционната дейност на ВМОРО в този край

Сборникът „Златоградски страници“ – I част, обединява и събира усилията на множество автори с техните не само професионални дирения в определени сфери. Те събират в едно и личните гледни точки, страсти и преживявания във времето, за различни, а много често и за едни и същи събития, за да можем днес да погледнем през очите на всеки автор, да съпоставим или опресним своите знания за излаганите събития или исторически данни и личности. Първата част на „страниците“ има три раздела: „Ранни сведения за поселищен живот в Златоградско“, „Османско владичество, форми на бунт до освобождението през 1912 г.“ и „Просветното движение за национално освобождение в Златоград“. Естествено в частта за османското владичество читателят не може да подмине материалите за Дельо войвода от Величко Пачилов и Васил Манолов,

както и статиите за помохамеданчванията на проф. Страшимир Дими-

тров и проф. Пламен Павлов, и новооткрити свидетелства за Капитан Петко войвода на доц. Георги Митринов. „Златоградчани и бунтът на българите в Македония и Тракия преди един век чрез организацията на ВМОРО“ е наречъл статията си Величко Пачилов. Той разказва за участието на златоградчани в Ксантйския революционен комитет, както и за действията на организацията на ВМОРО в Даръдере. За нея са знаели и много българи – мохамедани, но няма изданичеството. А когато започват арестите и заптиета се отправят към къщата на поп Ангел Инджов, учителката Евгения Евгениева от Лозенград, грабва скритите книги на организацията и ги хвърля в разгорялата се пещ. Васил Шуков в статията си „ВМОРО и осовобдителното дело в Златоград и региона“ добавя

нови подробности към историята на националноосвободителното движение в този край. В „Даръдερската афера“ в дейността на ВМОРО“ Георги Митринов описва белята, която предизвиква на революционното движение в Златоград представител на върховистите Александър Филипов. Макар да не е издал никого, заради намерени у него писма арестуват отец Ангел Инджов, който е осъден на 101 г. затвор. На участието на жените в дейността на ВМОРО е посветено изследване на Величко Пачилов, който цитира и известна песен в този край: „Днеска е време такова – (юнаци с чети да търнуват,) момисе пушки да грабнат...“ Друга негова статия разглежда връзката на златоградските бунтовници с Христо Караманджуков. Богати исторически извори са в основата на главата за просветното движение за национално освобождение, в която читателят ще научи за първото празнуване на светците Кирил и Методий в Златоград, ще открие една забележителна личност Яков Змейкович – цяла епоха за възраждането на Златоград, ще научи за „Златоградския сборник“ и неговите автори.

Очакваме втора част от „Златоградски страници“, която, както заяви авторът-съставител Ефим Ушев, ще бъде също така интересна.

ДЕНЯТ НА НАРОДНИТЕ БУДИТЕЛИ В ХАСКОВО

АНЕТА ГЕОРГИЕВА

Малко незабелязано поради предизборните приготовления премина честването на Деня на народните будители, организирано по традиция от тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и народното читалище „Тракия – 2008“ в Хасково на 30 октомври.

Организаторите се бяха постарали празникът да не

премине формално. Затова те бяха поканили и събраха на едно място почти целия будителски елит на града – учители, писатели, историци, художници, артисти, ученици от Младежкия център в града.

Кратки приветствия към участниците в срещата, чийто брой надхвърляше над 120 човека, направиха Кирил Сарджев и Димитрийка Христова.

Срещата се превърна в откровен и своеобразен разговор между участниците, затова как в днешното объркано и бездуховно време може да се работи за приобщаване на младите към духовните ценности. Тон на откровения разговор дадоха – поетесата Ели Видева, поетесата Нина Момчилова и Мария Бакърджиева – учителка и изследователка.

В честването взеха учас-

тие много млади хора. Ще се помнят изпълненията на младежите от хор „Орфей“ при Младежки център с ръководител Елена Цветкова, на Школата по етнография при Младежкия център – с ръководител Нели Арнаудова, на детския танцов състав при ансамбъл „Китна Тракия“ с ръководител – Иван Иванов и на девойките от фолклорна формация „Тракийка – БГ“ с ръководител Анета Балтова.

Прочетен бе поздравителен адрес от председателя на СТДБ Красимир Премянов.

Уредена бе изложба на деца от кръжока по рисуване в училище „Св. Климент Охридски“ с ръководител Петка Христова.

ПОКАЗВАТ БЕЛОМОРСКИЯ ФРОНТ НА ИЗЛОЖБА ВЪВ ВИЕНА

С фотоизложба „Първа световна война – 100 години“ Военноисторическият музей съвместно с тракийското дружество „Войвода Руси Славов“ гостува в Българския културен център „Дом Витгенщайн“ във Виена. Състои се и научна конференция в Дома с участието на акад. Георги Марков, член на Върховния комитет на СТДБ. Припомняме, че експозицията бе показана в края на м.г. в Ивайловград, през който са минали блящите тракийци към Хасково, както и в областния град, в читалище „Заря“.

Изложбата включва 45 непоказвани фотографии от лични албуми на трима офицери, запечатали бита на българските войници на Беломорския фронт от Струма до Марица. Снимките, както от първата бойна линия, така и от ежедневието на българските войници, показват моменти от бойните действия на Българската армия в Западна Тракия и включват населените места Фере, Серес, Макри, Тахино езеро. – разказва ген. Нонка Матова, председателка на тракийското дружество в Пловдив.

Една от снимките в изложбата вече краси сградата на Европарламента в Брюксел. Тя е с философско съдържание и универсално послание и е специално подбрана от военния историк проф. Светлозар Елдъров и художник-фотографа Иво Хаджимишев.

Ръководството на дружество „Тракия“ – София свиква своите членове на редовното си отчетно-изборно събрание на 30 ноември 2015 година.

Събранието ще се проведе в Тракийския дом в София на ул. „Стефан Караджа“ № 7а от 18.00 часа.

ПЪТУВАНЕ ДО РОДНИТЕ МЕСТА НА ДЕДИТЕ

ВАЛЕНТИНА АНГЕЛОВА

Тракийците от бургаското дружество „Екзарх Антим I“ посетиха родните места на дедите си в Одринска Тракия. През октомври бяха организирани три маршрута, около Лозенград, в които се включиха над 150 души. Те имаха възможността на живо да видят местата, където са живели предците им и откъдето след това са бягали, немилни-недраги, към границата на България.

„Отдавна планираме

подобни целенасочени посещения до селата около Лозенград и Одрин.“ – каза председателят на тракийското дружество Тодор Ангелов – „Спряхме в над 30 села около Лозенград, където нашите членове успяха да видят родните места на дедите си. Това е особено преживяване за всеки от тях. Тази есен направихме пътуванията около Лозенград, а напролет планираме подобни около Одрин и селата там.“ – допълни той.

Много от посетените

села са необитаеми или почти обезлюдени, но все още могат да се видят някои от къщите, построени от българите, живели в тях. Сред селата, в които тракийци спряха, бяха Дерекьой, Кулата, Кавакли Карадере и др. Много от тях са със сменени имена, но въпреки това пазят родовата памет на българите. В село Ениджия дори съществува плоча в памет на българските бежанци, напуснали насила това село, която е поставена от техните признателни потомци.

БНТ ИЗЛЪЧИ ФИЛМА „ПРОИГРАНАТА МЕЧТА ЗА БЕЛОМОРИЕТО“

В сряда, 4 ноември, от 22.30 часа Българската национална телевизия излъчи филма „Проиграната мечта за Беломорието“, направен със съдействието на Съюза на тракийските дружества и Тракийския научен институт. „Ние проиграваме шансовете си за излаз на Беломорието по време

на Първата световна война. Нашите шансове се проиграват от великите сили. Ние сме заложили като губещата карта в техен интерес“, каза авторът на филма Весела Смилец. Можете да видите филма като отворите линка: <http://bnt.bg/predavaniya/v-kadur/proigranata-mechta-za-belomoriето>

ПАРК „ТРАКИЯ“ В ГРАД БЯЛА

Във връзка с 90-годишнината от Ангорския договор тракийското дружество „Н. Хайтов“ в гр. Бяла, област Варна, е отправило искане към местния общински съвет за именуване на улица на името на Николай Хайтов, и на парк, който да носи името „Тракия“. На 15 октомври т.г. Общинският съвет на община Бяла е приел решение, с което именува парк с името „Тракия“, намиращ се в бежанския квартал на града. Това съобщи за в. „Тракия“ секретарят на тракийското дружество в Бяла Огнян Савов.

Абонамент 2016 г.

Продължава абонаментната кампания на „Български пощи“. Единственият начин да общувате с любимия вестник е да се абонирате за него, той не се разпространява на свободна продажба. ако искате да научавате навреме за събитията в Съюза, ако искате да следите развитието на въпросите, свързани с тракийската кауза или да разкажете за проявите, организирани от вашето дружество, и цялата тракийска общност да научи за това, трябва да направите абонамента си навреме.

Абонаментът за новата 2016 г. направете в най-близкия клон на „Български пощи“ И през следващата година цената за „Тракия“ се запазва, като за година абонаментът е 9.60 лв., а за половин година е 4,80 лв., а за тримесечие 2.40 лв. За предпочитане е да правите годишен абонамент, сумата не е толкова голяма, за да утежни бюджета ви, тъй като отг. опит се знае, че абониралите се за шест месеца, заето с други грижи, пропускат срока да продължат абонамента си.

Тази година читателите ни имат по-голям избор. Могат да се абонират и в офисите на ДОБИ ПРЕС. Фирмата има представители и дистрибутори в по-големите градове. За информация 02/963 30 81, 963 30 82.

Съдбата на вестника зависи и от тиража му. Затуй се обръщаме към тракийските дружества да поемат присърце нашия повик и да приканят членовете си да се абонират. Броят на абонатите в дружествата е показател за тяхната активност.

ОЧИТЕ ГЛЕДАЛИ, РЪЦЕТЕ ТЪКАЛИ

ДОНКА ВЪЛЧЕВА

На 28 октомври тази година тракийското дружество „Лазо Лазов“ в Средец организира фолклорна среща „Хубост от векове“. Дойдоха и гости от малоазийския клуб „Тянка Бошнакова“ при тракийското дружество „Екзарх Антим I“ – Бургас.

Залата бе украсена с тракийски мотиви от Странджа. Присъстващите бяха очаровани от чистия свят на багрената хармония. Погледът на всеки се задържа на престилките, които плениха с цвета на зелените ливади, с лъчите на яркото слънце, с красивите рози. Стран-

джанската престилка бе представена от известната етнографка Петя Шиварова. Присъстващите се убедили, че всяка престилка е разказ за една душа, за едни ръце вложили всичко от себе си, за да изработят красиви престилки. „Просто е нашето народно творчество, но то изисква голяма култура, за да го разбереш“ – казваше Филип Кутев.

Престилката, на която бе посветена тази среща, е част от нашето народно изкуство, вечно живата вода, която винаги ще утолява жаждата за истинска хубост. „Очите гледали, ръцете тъкали“ – казва народът.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Военно издателство ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ДИМИТЪР ШАЛАПАТОВ

Много често, когато се говори за трагичните събития през 1913 година в Беломорска Тракия, се споменават имената Долината на смъртта, Армаган баир, Армаган чешмеси, които можем да обобщим под едно название – Армаганската долина. Дълго време в моето съзнание това място изглеждаше като някакво абстрактно понятие, тъй като не знаех точно къде е разположено, въпреки че през годините опознавах все по добре района около Доганхисар, Тахтаджик, Пишман, Балъкьой и Домузdere – всичките бивши български села, заедно с Батурен, Чукур-виран, Саръкая и Кышлакьой – бивши турски села. Затруднението ми при идентифицирането на мястото идваше от това, че не можах да намеря карта, на която то да е отразено. Никой от по-старите изследователи на Тракия не е оставил скица с приблизителното му местоположение.

Проблемът идва и от това, че местното българско и турско население са прогонени от гърците и няма кой да даде информация. Селата Тахтаджик, Пишман, Чукур-виран, Саръкая и Батурен днес са обезлюдени, а заселените в Доганхисар, Балъкьой, Домузdere и Кышлакьой гърци нямат никакъв спомен за това място. Това е разбираемо, защото те идват по тези земи 9-10 години след събитията през 1913-а.

А какво се случва там през 1913 година? На 8 август 2000 души турска войска и 1000 души башибозук нападат село Голям Дервент. В началото на септември са опожарени Сачанли, Манастир, Калайджидере и близките до тях български села. На 9 септември е запалено най-голямото българско село Доганхисар, приютило до този момент българите от разорените села. Тогава хората търсят спасение в град Дедеагач. След като на 19 септември градът е предаден от гръцката войска на турците, последните решават да извършат етническо прочистване на българите в Западна Тракия. Така на 23 септември след обяд събраното множество е подкарано като стадо в посока град Феро. Официалната заповед гласи, че населението трябва да бъде депортирано в България, което противоречи с подписания на 29 септември Цариградски мирен договор, потвърждаващ решението на Букурещкия мирен договор, с който земите между реките Марица и Места се оставят във владение на България. Още с потегляне на колоната са разстреляни десетина души, съпротивляващи се на извеждането им от града. Вечерта спират за почивка около село Урумджик. Там се извършват насилия над млади жени и момичета, ограбват им скъпоценностите, които носят. Тези действия на конвоиращата войска и башибозук принуждават четите на воеводите Руси Славов и Димитър Маджаров да се намесят. На 24 септември сутринта е направена засада до град Феро. Когато колоната приближава града, четниците

Как открихме Армаганската долина

Потомци на избитите тракийски българи до Армаган Чешмеси

откриват огън. Убит е командирът на турската войска част. Това позволява в суматохата населението да се разпръсне и изтегли към Доганхисарския балкан. Една част от около 1000 души, предимно жители на опожареното село Сачанли, се отклонили встрани от пътя, за да почиват в местността Армаган чешмеси. На 25 септември войска част от 200 души, разквартирувана в турското село Батурен, тръгва в посока село Пишман с цел да го опустоши. Тогава те се натъкват на тази група от хора и започват сечта над тях.

Ето как се описва това събитие от останалият жив очевидец Христо Дамянов от село Сачанли в книгата „Разорението на тракийските българи през 1913 година“ на професор Любомир Милетич. „След изгарянето на селото ни Сачанли нашите избягаха в Дедеагач, отдето ни поведоха заедно с целия народ към Феро. Подир сражението тук ние, сачанлийци, които бяхме заедно, се отделихме в балкана. С нас имаше хора и от Къзлар, от Атъкьой и от Манастир. В долината Армаган, гдето се бяхме разположили на почивка и да се нахранят повече от 800 мъже и жени с дребни дечица, бях и аз, когато ни нападнаха. То беше редовна войска, имаше арапи и черкези. Щом почнаха да гърмят върху нас, ние ударихме към реката наляво и надясно, а повечето народ – към колибите. Аз останах назад и тръгнах наляво по баира в посока към Батурен, но като видях, че тъкмо и оттам ме пресрещат турци, скрих се между зеленките и се потаих. Оттам видях, как тъкмо срещу мене манафите спряха Петко Митрев с момата му Злата (16 г.) и ги убиха.

Първом ги удариха с пушки, а после с нож в гърба. Бяха наблизко и всичко добре виждах, най-напред трима ги пресрещнаха и ги претърсиха за пари, сетне ги пуснаха и стреляха върху тях, та се върнаха да ги доубият с ножове, с щикове. Аз бях „карши“ и видях това. Долу в реката биде убит Георги Седмаков, той бе ударен в шията и ръката му разсечена. Като бях седнал в зеленката, гледам как ги застигат, обискират ги и сетне ги застрелват. Видях още, че убиха Недялко Матушев, Делко Вълков, Вълко Сарчев (20 г.). По-долу в реката има две жени, удавили се – едната е от наше село, а другата от друго село. Стоях скрит, докато се мръкна. Манафите отделиха жените настрана и ги закараха покрай Саржова колиба надясно към Пишман, по-

край чешмата. Една мома по пътя за Пишман се метнала в реката и се удавила.

Когато излязох из скривалището, заобиколих убитите. Един ударен, от Атъкьой, на име Митре Петров беше още жив и искаше вода, и аз му дадох вода. Аз преспях там в балкана. На заранта Митре Петров беше умрял. Видях 9 мъже убити, от които петима бяха от наше село. От Атъкьой видях трима убити, от които двама познах – Ангел Петров и Момчил Недялков. Не смях много да се мая и да ходя да търся по зеленките, между които имаше още много убити хора, а побързах да стигна народа, който се събираше на Курбалъка, отдето тръгнах с всички за България.“ Самият Милетич коментира: „Разказът на очевидеца Дамянов дава съвсем бледно понятие за клането в

Армаганската долина. Той е видял само това, което се е извършило наблизко до него, при все това малкото примери, как са убивали и как са постъпвали при туй, са твърде ценни данни и специално за мене, защото по тях можах да установя и имената на неколцина от убитите, чиито трупове още стояха непогребани.“ Милетич заедно с войводата Димитър Маджаров и фотографа Георги Трайчев посещава това трагично място на 1 декември 1913 г. Тогава той открива десетки непогребани все още трупове на нещастните мъже, жени и деца „по протежението на Гузгун дере до вливането му в голямата река.“ Установява тяхната самоличност по намерените тескерета в дрехите на труповете. Прави фотографии на жертвите, по една от тях, тази на акад. Милетич и Димитър Маджаров до трупа на Вълко Сарчев от село Сачанли, установихме точно мястото, където е правена в Гузгун дере.

През 2009 година с доц. д-р Атанас Щерев тръгнахме на експедиция с цел да открием лобното място на тези българи. Разпитвахме гръцкото население от селата Доганхисар, Балъкьой, Домузdere, кръстосахме надлъж и шир балкана между Доганхисар, Пишман и Тахтаджик, но така и не открихме Армаганската долина. През 2010 година водих група от потомци на тракийски българи до село Пишман. Тогава от автобуса

видях овчарски колиби, което ме наведе на мисълта, че съм открил тъй дълго търсената от мен местност. Всъщност по този път бях минавал многократно, но дърветата са ми пречели да видя от автобуса това, което видях от автобуса. В подкрепа на това мое предположение се оказа и написаното от акад. Милетич: че войскава част, идваща от турското село Батурен и отиваща към село Пишман, се натъква на пътя си на почиващите българи, а мястото е в една линия с въпросния път. Дерето от долината се влива след около 3 км в Тахтаджикската река. Цялата долина е обрасла с храста зеленка.

Доктор Кирил Бакърджиев в своята книга „Родното село на Капитан Петко Войвода ДОГАНХИСАР–ГРАДЕЦ“ пише: „На югоизток от Кадръца са трите дълбоки падини – Кертемите, с отвесни скали и пещери в тях, скрити във вековни гори. Тука през 1923 година се събирало блягащото население от гръцкото интерниране, после превеждано от четите в България. Тука е извършено и злодейското убийство на Демир Саржев. На югоизток са гористите местности Курбалък и Сърбина, известни като база на избавеното българско население при Феро през 1913 година, откъдето Маджаров предприема бележития трагичен поход за превеждане на спасеното население в България. Наблизко са Армагана и Саржува колиба, свързани с масовото избиване на жени и деца от гюмюрджинските села през трагичната 1913 година, описани от проф. Милетич. На запад сред гористите склонове е Косдере, където са намирали приют четите през периода 1920-23 година. От Кертемите води началото си р. Гюмлю, преминава през равнина от работни площи със същото име. Влива се в Голямата река срещу с. Батурен. Западно от Армагана е Армутлиева колиба.“

На последно място, когато през април на 2012 г. заедно с Кирил Сарджев, правнук на убития от турците Митрьо Сарджев – собственик на чифлика Сарджеви колиби, посетихме мястото, намерихме и чешмата Армаган, което ми даде увереност, че тъй дълго търсената Армаганска долина е открита. Всъщност тази чешма е причина за клането при Армаган. През сухия месец септември заради усойното място само там има питейна вода, заради което се наложило тази група от 1000 души да се отклони от пътя си и впоследствие да я постигне трагичната ѝ участ. За да локализираме за в бъдеще мястото, ще посоча координатите му. Координатите на Армаганската долина са: 41 градуса, 2 минути, 21 секунди, – 26 градуса, 3 минути, 39 секунди.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

Милетич, Л., „Разорението на тракийските българи през 1913 г.“, С., 1918.

Бакърджиев, К. Бакърджиева, М., „Родното село на Капитан Петко Войвода ДОГАНХИСАР–ГРАДЕЦ“, С., 1994.

Гузгун дере – мястото, където е правена снимката на акад. Любомир Милетич и войводата Димитър Маджаров до трупа на убития Вълко Сарчев